

חולין דף מ"א

רבי נחמן ורבי עמרם ורבי יצחק אמרו²⁷⁰, אין
אדם אוסר דבר שאין שלו, אפילו בגמר

שיטת הסוברים שאין אדם אוסר
דבר שאין שלו

מעשה. מקשה הגמרא ממה ששנינו בברייתא, השוחט חטאת בשבת
בחוץ לעבודת כוכבים, חייב שלש חטאות. והגמרא העמידה בעל כורחה
בחטאת העוף וכשחצי קנה היה פגום. משמע שרק בחטאת העוף אפשר
למצוא שכל השלשה יחולו בבת אחת, אבל לא בזבח. והרי לשיטתם כיון
שאינו אוסר בהמת חברו יכולים להעמיד אפילו בחטאת בהמה שהרי לא
פקע שם קדשים ממנה, וחייב משום מעשה שבת משום עבודת כוכבים
שכן עשה מעשה וכן על שחיתת קודשים בחוץ? עונה הגמרא, לא
היה ניתן להעמיד בשאר זבחים, כיון שהבעלים מתכפרים בהם נחשב
כשלהם ואוסרים במעשה כלשהו.

שואלת הגמרא ממה ששנינו, שנים או חזין בסכין ושוחטים, אחד שחט
לשם ע"ז ואחד לשם סתם שחיטה, שחיתתו פסולה ואפילו ששחט בשל
חברו? עונה הגמרא מדובר שיש לו שותפות בה. עוד שואלת הגמרא
ממה ששנינו, המטמא טהרות של חברו, והמדמע תרומה בחולין של
חברו²⁷¹, והמנסך יין של חברו לעבודת כוכבים, אם עשה אחת מאלו
בשוגג בלא כוונה להזיק פטור מלשלם כיון שזה 'היזק שאינו ניכר'²⁷².
ובמזיד, קנסוהו חכמים שחייב לשלם²⁷³. הרי שחייב אף בשל חברו?
עונה הגמרא, גם כאן מדובר שהיה שותף.

אומרת הגמרא, מצינו מחלוקת תנאים האם
אדם אוסר דבר שאינו שלו. ששנינו, עובד

גוי שניסך יין של ישראל שלא
פני ע"ז

כוכבים שניסך יינו של ישראל שלא בפני עבודת כוכבים, אסרו אף
בהנאה. רבי יהודה בן בתירא ורבי יהודה בן בבא מתירין אותו מפני שני
דברים: 1. שאין מנסכין יין אלא בפני עבודת כוכבים, 2. אפילו ניסכו

270 סימן: נעץ.

271 וכעת אינו יכול למכור אלא לכהנים בכול. רש"י.

272 ואע"ג שמוזיק בשוגג חייב (בב"ק כו.), 'אדם מועד לעולם וכו' בין שוגג', כאן לא שמיה היזק. רש"י.

273 ואע"ג שחייב מיתה משום ניסוך לעבודת כוכבים, כאן גם במקרה שהתרו בו חייב אף ממון (גיטין נב:)
שמשעה שהגבירו על מנת לאוסרו מתחייב לשלם, ומתחייב בנפשו לא הוי עד שעת ניסוך!. רש"י.

לעבודת כוכבים, יכול לומר לו 'אינך יכול לאסר ייני בעל כרחי, שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו'. אולם אומרת הגמרא, שמבריייתא זו קשה רק על רב הונא הסובר שאדם אוסר שאינו שלו, שהרי רבי יהודה בן בבא בפירוש חולק על כך. אולם רב נחמן ורב עמרם ורב יצחק יכולים לומר, שתנא קמא סובר כן רק בעובד כוכבים, אבל ישראל אינו אוסר כיון שדעתו רק לצער את חברו ולא לשם עבודת כוכבים. שואלת הגמרא, והרי מצינו בבריייתא שגם ישראל אוסר כששנים שחטו ואחד התכון לע"ז השחיטה פסולה? עונה הגמרא מדובר בישראל מומר שודאי התכוון לאסור. עוד שואלת הגמרא, והרי מצינו שהמטמא והמדמע והמנסך, במזיד חייב? ושוה מעמידה הגמרא בישראל מומר.

אמר רב אחא בנו של רבא לרב אשי, ישראל שלא היה בחזקת מומר, ושמע שהתרו בו שלא ישחט לעבודת כוכבים, וקיבל את ההתראה²⁷⁴ וישחט, האם אסר או לא? אמר לו, אם התיר עצמו למיתה, אין לך מומר גדול מזה, ואוסר.

משנה

אין שוחטין לא לתוך ימים ולא לתוך נהרות ולא לתוך כלים, שלא יראה כשוחט לע"ז. אבל שוחט לתוך גומא של מים, וכשהוא בספינה על גבי כלים והדם שותת מאיליו לתוך הים.

אין שוחטין לגומא כל עיקר, אבל עושה גומא בתוך ביתו בשביל שיכנס הדם לתוכה. ובשוק לא יעשה כן, שלא²⁷⁵ יראה כמחקה את הצדוקים ועושה כחוקותיהם.

גמרא

מבררת הגמרא, מדוע רק בים יש חשש שנראה כשוחט לשר של ים, ולתוך גומא של מים לא חששו, הרי יכולים לומר ששוחט לשם בבואתו הנראית במים? אמר רבא, מדובר במים עכורים שלא ניכרת בהם הבבואה.

²⁷⁴ כדאי' בסנהדרין (מא.) שמתרין בו 'הוי יודע שאתה מוזהר על כך והתורה אמרה שאתה חייב מיתה' והוא אומר 'יודע אני, ועל מנת כן אני עושה: שאמות'. רש"י.

²⁷⁵ עמוד ב'.

השוחט לגומא בשוק צריך לבדוק
אחריו

שואלת הגמרא, מדוע אומרת המשנה שאין
שוחטים לגומא כל עיקר, הרי היא מסיימת

שעושה גומא בתוך ביתו בשביל שיכנס הדם לתוכה? אמר אביי,
ברי שא מדובר בגומא שבשוק. אמר לו רבא, והרי מיד אומרת המשנה
'ובשוק לא יעשה כן' משמע שהרישא לא מדברת בשוק? אלא אמר
רבא, כוונת המשנה: אין שוחטים לגומא כל עיקר ואפילו בבית, משום
שנראה כמנהג צדוקים. והרוצה שחצרו תשאר נקייה, עושה חריץ קטן
חוץ לגומא ושוחט, והדם שותת ויורד לגומא. ובשוק שאדם לא חש
לנקר לא יעשה כן, שלא יחקה את הצדוקים. ומביאה הגמרא שמצינו
בברייתא כרבא, ששנינו, השט בספינה ואין לו מקום לשחוט, מוציא
ידו חוץ לספינה ושוחט ודם שותת ויורד על דופני הספינה, ואין שוחט
לגומא כל עיקר. והרוצה שחצרו תשאר נקייה, עושה מקום חוץ לגומא
ושוחט, ודם שותת ויורד לגומא. ובשוק שאדם לא חש לנקר, לא יעשה
כן, משום שנאמר: "וּבְחֻקֵּיהֶם לֹא תִלְכוּ". ואם עשה כן, צריך בדיקה
אחריו שמא הוא מין לעבודת כוכבים.

משנה

השוחט חולין בחוץ לשם עולה,²⁷⁶ לשם
זבחים, לשם אשם תלוי²⁷⁷, לשם פסח, לשם

תודה, שחיטתו פסולה שמא יאמרו שבאותו זמן הקדיש ומותר לשחוט
בחוץ. ורבי שמעון מכשיר, ולא חושש למראית העין. שנים שאחזו
בסכין ושחטו, אחד שחט לשם אחד מאלו והשני שחט בסתם, שחיטתו
פסולה. השוחט לשם חטאת, לשם אשם ודאי²⁷⁸, לשם בכור, לשם
מעשר, לשם תמורה, שחיטתו כשרה. זה הכלל: כל דבר שנידר ונידב
השוחט לשמו אסור, ושאינו נידר ונידב השוחט לשמו כשר.

276 כיון שבאה בנדר ובנדבה הרואה אומר 'עכשיו הוא מקדיש ושוחטה לעולה, וקדשים בחוץ מותרים' וגזור
בנדר עליה פסול, וכן שלמים וכו'. רש"י.

277 אשם תלוי בא על ספק חיוב כרת, כגון שתי חתיכות לפניו ואכל אחת מהן ובאו עדים ואמרו "אחת מהן של
חלב היתה" ואין ידוע איזו אכל. אשתו ואחותו עמו בבית, כסבור שבא על אשתו ונחלף ולא ידע למחר על איזו
מהם בא, שהיו שתייהן במטה והוא לא היה יודע, מביא אשם תלוי להגין מן היסורין עד שיודע לו. אם חטא ודאי,
מביא חטאת. רש"י.

278 אשם גזילות, דהיינו נשבע לשקר לכפירת ממון, אשם מעילות, אשם שפחה חרופה. ועל שם שאשם תלוי
בא על ספינקו, קורא להם אשם ודאי. רש"י.

אשם תלוי נידר ונידב, ופסח ניתן להפרשה כל השנה

שואלת הגמרא, האם יכולים לידור או לינדוב אשם תלוי? אמר רבי יוחנן, משנתנו

כשיטת רבי אליעזר במשנה בכריתות, שאמר אדם שלבו נוקפו שמא חטא, יכול להתנדב אשם תלוי בכל יום, שבכל יום הוא עומד בספק חטאת. שואלת הגמרא, מדוע אסרו בשוחט לשם פסח הרי הוא קרבן שקבוע לו זמן? אמר רבי אושעיא, חוששים שמא יאמרו עכשיו הפרישו שיהיה לשם פסח לכשיגיע זמנו, וכין ששחיטתו בכל השנה כשלמים יאמרו ששוחט ואכל שלמים בחוץ.

אמר רבי ינאי, מה שאסרה המשנה הוא רק בבהמות תמימים, אבל בעלי מומין ידוע שאין הוא דובר אמת בהפרשתו, ולכן אין חשש שתצא תקלה. ורבי יוחנן אמר, אסרו אפילו בעלי מומין, שמא יעשה כן בבהמה שמומה בסתר ולא יידעו.

אמר רבי יוחנן, מה שהתירה המשנה בקרבנות שאינם נידרים ונידבים, זה כשאינו מחוייב בקרבן²⁷⁹. אבל אם מחוייב חטאת, נאסר שמא יאמרו לשם חטאתו הוא עושה. שואלת הגמרא, והרי לא אומר שעושה לשם חטאתו²⁸⁰? אמר רבי אבהו, באומר 'לשם חטאתי'.

אמר רבי אלעזר, מה שהכשירה המשנה בשוחט לשם תמורה, זה רק כשאין לו זבח בתוך ביתו, אבל יש לו זבח בתוך ביתו אסור שמא יאמרו שעכשיו המיר ושחט קדשים בחוץ²⁸¹. שואלת הגמרא, והרי לא אמר לשון של המרה כגון 'לשם תמורת זבחי'? אמר רבי אבהו, מדובר כשאמר 'לשם תמורת זבחי'.

המשנה אמרה שהכלל בשחיטת חולין לשם זבח בחוץ, בדבר הנידר ונידב אסור, ושאינו נידר ונידב כשר. מבארת הגמרא, שלגבי דברים הנידרים והנידבים המשנה באה לרבות מי ששחט ואמר 'הריני שוחט לשם עולת נזיר'

הכלל בא לרבות עולת נזיר

279 ולא חששו חכמים שמא הרואה יאמר 'מחוייב חטאת הוא', כיון שמי שחייב חטאת לא מסתיר זאת, כדי שיתבייש ומתכפר לו. רש"י.

280 שהרי אמר 'לשם חטאת', משמע לשון נדר, ובידוע שאין בדבריו כלום. שבדבר הנידר ונידב ניתן לומר שכעת בשעת הפרשה קיבל על עצמו, אבל אם לא אמר 'לשם חטאתי' לא משמע שמחוייב. רש"י.

281 ואע"ג שהובח לא עומד לידו, חל עליה שם 'תמורה', במשנה בתמורה (פ"ה מ"ו). רש"י.

שפסול. שמהרישא לא היינו לומדים כן שהרי לא שמעו שקיבל נזירות. לכן השמיעה המשנה שחוששים שיאמרו שנדר בצינעא לפני שלשים יום ולא הכירו בזה שכניו. ולגבי דברים שאינם נידרים ונידבים, מרבה המשנה ששחט לשם 'עולת יולדת'. והחידוש שהיה מקום לחשוש שמא יאמרו שאשתו ילדה בצינעא ויאמרו ששוחט קדשים בחוץ, לזה לומדים מהכלל שפטור כי אם הייתה יולדת היה יוצא קול²⁸².

הדרן עלך פרק 'השוחט'

282 בלשון ראשון פירש"י: שמרבים להכשיר בעולת יולדת. ואמר רבי אלעזר, השוחט לשם עולת יולדת כשר רק כשאין לו אשה, אבל יש לו אשה חוששים שיאמרו ששחט לשם אשתו. וביאר רבי אבהו, שזה כשאמר 'לשם עולת אשתי'. והחידוש שעל אף שלא יצא קול שאשתו הרה, מ"מ חוששים שיאמרו שהריונה לא היה ניכר ושוחט לשם עולתה. והוכיח רש"י שלשון השני שהבאנו היא העיקר.

